

Vammaisjärjestöjen viesti hallituksen puoliväliriiheen:

ELÄKKEENSAAJAN ASUMISTUKI EI OLE SÄÄSTÖKOHDE

Vammaisjärjestöt vetoavat hallitukseen: Eläkkeensaajan asumistukeen ei tule kajota hallituksen puoliväliriihessä. Eläkkeensaajan asumistuki ei ole kannustinloukku, vaan osa minimitoimeentulon turvaa. Tuen leikkaukset johtavat välittömästi toimeentulotuen tarpeeseen.

1. Eläkkeensaajan asumistuki on keskeinen osa saajansa perustoimeentuloa, keskeinen edellytys asumiseen asunnottomuuden sijaan. Se ei ole mukavuusetuus muiden tulojen tai etuuksien lisäksi. Eläkkeensaajan asumistuen saajat ovat jo lähtökohtaisesti köyhiä, usein vain takuueläkettä saavia. Viimeisimmät selvitykset kertovat, että takuu- ja kansaneläkettä tulisi korottaa merkittävästi, jotta köyhyysraja ylittyisi.
2. Eläkkeensaajan asumistukea saa 198 948 henkilöä (2/2017). Keskimääräinen eläkkeensaajan asumistuki on 227,1 € (2/2017) ja keskimääräiset asumismenot 494,8 €/kk. Vuonna 2016 eläkkeensaajan asumistukia maksettiin 559 m€, vuonna 2015 532 m€, kasvua oli 5%.
3. Vuoden 2015 tammikuusta 2017 tammikuulle tuen saajien määrä on kasvanut noin 10 000:lla, josta kasvusta noin puolet koostuu erilaisissa palvelutaloissa ja asumispalveluyksiköissä asuvista. Kaikista tuen saajista erilaisissa palvelutaloissa ja asuntoloissa asuu noin 20%.
4. Eläkkeensaajan asumistuen saajista enemmistö on naisia (62 %). Noin 40 prosenttia tuen saajista on alle 65 vuotiaita, heistä taas enemmistö on miehiä. Kaikista tuen saajista yksin asuvia on 91 %. Tuensaajista vuokralla asuvia on 83%.
5. Eläkkeensaajan asumistuen aiheuttamien kustannusten kasvu on viimeisten tilastojen (2/2017) mukaan hidastunut, mahdollisesti taittunut. Viimeisten kahden vuoden osalta kasvua selittävät saajien määrän kasvu, josta osa on tavoitellun vanhus- ja vammaishuollon rakennemuutoksen seurausta. Lisäksi tuensaajien asumiskustannukset ovat vuokra-asunnoissa kasvaneet 5,2 % tammikuulta 2015 tammikuulle 2017. Jos eläkkeensaajan asumistukien maksaminen jatkuu tammi- ja helmikuun 2017 tasolla loppuvuoden, jäävät asumistukimenot jotakuinkin vuoden 2016 tasolle.

6. Kaikista asumisen suorista tuista eläkkeen saajan asumistuen osuus oli 29 % vuonna 2016. Sen osuus on pudonnut vuodesta 2015 lähes neljä prosenttiyksikköä. Asuntolainan verovähennykset huomioon ottaen, eläkkeensaajien asumistuen osuus asumisen tuista on alle viidennes (n. 19 %).
7. Eläkkeensaajan omat keinot asumiskustannusten alentamiseksi, kuten asunnon vaihto halvempaan ovat erittäin rajatut. Suuri osa eläkkeen saajan asumistuen saajista on eri tavoin vammaisia henkilöitä. Esteettömien asuntojen tarjonta on vielä hyvin rajattua, koko asuntokannasta (2,9 miljoonaa asuntoa) tällaisten asuntojen osuus on runsaat 10%. Erilaisissa palvelutaloissa yms. asuvien asunnon vaihdon mahdollisuudet ovat niin ikään vähäiset. Käytännössä heille osoitetaan asumispaikka sieltä, missä on tilaa, ja näin ollen heillä ei ole minkäänlaista mahdollisuutta valita asuntoaan eikä vaikuttaa kustannuksiin. Edellä todettiin, ovat tukea saavista asukkaista valtaosa on yksin asuvia. Pienasuntojen markkinat ovat kuumimmat, edullisten pienasuntojen tarjonta on hyvin vähäistä. Yksin asuvalle sosiaaliset suhteet lähiympäristöön ja ympäristön tuttuus ovat olennainen osa päivittäistä pärjäämistä. Asunto ei ole sämpylän tai saippuan tapainen kulutusyhödyke, jo-ka on kulutettavissa missä tahansa. Sosiaalisten suhteiden ja tuen menetys saattaa johtaa sosiaali- ja terveyspalvelujen tarpeen kasvuun.
8. Palvelutaloissa ja palveluasunnoissa asuvien vuokriin sisältyvät useimmiten myös viranomaisvaatimukseen ja -määräyksiin perustuvien erilaisten turvallisuusteknisten laitteiden ja järjestelmien (mm. automaattiset palohälytykset ja sprinkler -järjestelmät) ylläpito-, huolto- ja tarkastusmaksut. Vasta selvitetyn mukaan em. osuus vuokrasta on 0,8-1,1 €/m²/kk, joka tarkoittaa keskimäärin noin 40 euroa kuukaudessa asukasta kohti. Vastaavia kustannuksia ei ole muilla asukkailla, kuten yleistä asumistukea saavilla.
9. Jos eläkkeensaajien asumistukimenoista halutaan säästää, tulisi huomiota kiinnittää pienimpien eläkkeiden merkittävään tasokorotukseen, vuokrakehitykseen ja sen taustalla oleviin tekijöihin sekä edullisten, esteettömien vuokra-asuntojen tarjontaan. Myös rakentamisen ja asuntomarkkinoiden toimivuutta voi olla tarpeen arvioida. Kauppalehden (18.6.2016) mukaan yksistään Helsingissä on tyhjiä tai muussa kuin asutokäytössä olevia asuntoja jopa 30 000. Onko mahdollisesti joitakin käänteisiä kannusteita, jotka ehkäisevät asuntojen tuloa markkinoille ja vuokratasojen alentumista.

Helsingissä 20.3.2017
VAMMAISFOORUMI RY

Kalle Könkkölä
puheenjohtaja

Ilona Toljamo
varapuheenjohtaja

Vammaisfoorumi ry edustaa 30 vammaisalan järjestöä/liittoa, joiden piirissä on noin 280 000 henkilöjäsentä.